

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3006/2019. (I. 7.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Mfv.II.10.336/2017/7. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó a Kúria Mfv.II.10.336/2017/7. számú ítélete ellen az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő. Ebben kérte, hogy az Alkotmánybíróság a Kúria fenti döntését a Pécsi Törvényszék I.Mf.20.910/2016/4. számú másodfokú ítéletére és a Pécsi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 2.M.457/2015/8. számú elsőfokú ítéletére is kiterjedő hatállyal semmisítse meg.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz benyújtásra okot adó ügyben a bíróságok által megállapított tényállás szerint az indítványozó 1993. augusztus 16-tól állt közalkalmazotti jogviszonyban egy szakközépiskolában, ahol határozatlan időre kinevezett matematika szakos tanárként dolgozott. Az indítványozó 2014. augusztus 14-én töltötte be a rá irányadó nyugdíjkorhatárt. A munkáltató jogelődje az indítványozó közalkalmazotti jogviszonyát 2015. április 14-i időponttal felmentéssel megszüntette, erre vonatkozó intézkedésében megjelölve, hogy a felmentési idő kezdete 2014. augusztus 15., amely időponttól az indítványozót a munkavégzés alól mentesítette. Az intézkedés indokolásában rögzítésre került, hogy az indítványozó közalkalmazotti jogviszonya a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény (a továbbiakban: Kjt.) 30. § (1) bekezdés *d*) pontja alapján került megszüntetésre tekintettel arra, hogy az indítványozó az öregségi nyugdíjkorhatárt betöltötte és az öregségi nyugdíjhoz szükséges szolgálati idővel rendelkezik. A munkáltató 2015. június 19-én kelt intézkedésével az indítványozó jogviszonya megszüntetésének időpontjaként 2015. április 27-ét, a felmentési idő kezdeteként 2014. augusztus 29-ét jelölte meg azzal, hogy az indítványozót a munkavégzés alól 2014. augusztus 29-től mentesítette. Az indítványozó módosított keresetében a munkáltatói intézkedések hatályon kívül helyezését, távolléti díja megfizetését, valamint azt kérte, hogy a bíróság kötelezze a munkáltatót elmaradt illetménye és sérelemdíj megfizetésére. Keresetének indokolása szerint a munkáltatói felmentés indokolása nem volt okszerű, felmentésének utólagos módosításába nem egyezett bele, továbbá a kifogásolt intézkedések sértették az egyenlő bánásmód követelményét és személyiségi jogait is.
- [3] Az első fokon eljáró bíróság ítéletében kötelezte a munkáltatót az indítványozó által kért, a keresetben meghatározott mértékű távolléti díj megfizetésére, ezt meghaladóan a keresetet elutasította. A bíróság álláspontja szerint a felmentés módosításába az indítványozónak azért nem kellett beleegyeznie, mivel a munkáltató ezzel az indítványozó kereseti kérelmét teljesítette. Az indítványozó már a keresetében nyilatkozott arról, hogy a rá irányadó öregségi nyugdíjkorhatárt 2014. augusztus 14-én betöltötte, ezért a felmentés indokának valósága bizonyított volt, a munkáltató a felmentés indokát a törvényben meghatározottak szerint egyértelműen, világosan és érthetően megjelölte, és nem igényelt külön bizonyítást az, hogy az indítványozó munkájára a továbbiakban miért nem volt szükség, így „az indok valósága annak okszerűségét is megalapozta”. A bíróság szerint a munkáltatónak a felmentést a rá kötelezettséget előíró kormányhatározat alapján kellett meghoznia, amely szerint a nyugdíjkorhatárt betöltött és a szükséges szolgálati idővel rendelkező közalkalmazott vonatkozásában továbbfoglalkoztatási és újrafoglalkoztatási tilalom állt fenn. A bíróság ítéletében rögzítette azt is, hogy a munkáltató a Kjt. és a kormányhatározat rendelkezései alapján jogszerűen járt el, a felmentés során jogsértést nem követett el, ezért az indítványozó sem kártérítésre, sem sérelemdíjra nem jogosult.
- [4] Az indítványozó fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét annak fellebbezést részében helyben hagyta. Ebben – egyebek mellett – utalt arra, hogy a vonatkozó bírói gyakorlat alapján önmagában az a tény, hogy a felmentő okiratban a munkáltató eredetileg helytelenül határozta meg a felmentési idő

kezdését, a felmentést nem teszi jogellenessé. A törvényszék megerősítette, hogy a felmentés indoka valós és egyben okszerű is volt, mert az indítványozó az öregségi nyugdíjkorhatárt betöltötte és rendelkezett az öregségi nyugdíjhoz szükséges szolgálati idővel is, a munkáltató tehát olyan indokkal szüntette meg az indítványozó jogviszonyát, amelyet a Kjt. vonatkozó rendelkezése felmentési okként szabályoz, így amiatt, hogy az indítványozó nem kérte a nyugdíjaztatását, a munkáltató intézkedése nem volt jogellenes. A másodfokon eljáró bíróság egyetértett az elsőfokú bírósággal abban is, hogy a munkáltatónak a vonatkozó kormányhatározat értelmében kötelezettsége volt valamennyi nyugdíjkorhatárt betöltött és az öregségi nyugdíjhoz szükséges szolgálati idővel rendelkező közalkalmazotti jogviszonyának a megszüntetése, ezért az ügyben az sem volt megállapítható, hogy „a munkáltató a felmentés jogát rendeltetésellenesen vagy az egyenlő bánásmód sérelmével gyakorolta, a munkáltatónak ugyanis nem volt mérlegelési lehetősége a jogviszony megszüntetése körében.”

- [5] A jogerős ítélettel szemben az indítványozó által benyújtott felülvizsgálati kérelem elbírálásának eredményeként a Kúria a Pécsi Törvényszék döntését hatályában fenntartotta, mivel véleménye szerint az ügyben „eljáró bíróságok jogszabálysértés nélkül állapították meg, hogy az alperes felmentése a törvényben meghatározott indokon alapult, annak valósága bizonyított, ezért okszerűen vezetett a felperes közalkalmazotti jogviszonyának megszüntetésére”. A Kúria ítéletében kitért arra is, hogy az indítványozó felülvizsgálati kérelmében – tekintettel keresetének módosítására – megalapozatlanul panaszolta a bíróságot terhelő tájékoztatási kötelezettség elmulasztását, a Kjt. 30.§ (2) bekezdésének a megsértését és az is, hogy felmentése nem volt okszerű. Az ítélet rögzíti azt is, hogy az eljáró bíróságok helytállóan utaltak arra, hogy a Kjt. 30. § (1) bekezdés *d*) pontja önálló felmentési indokként szabályozza azt az esetet, ha a közalkalmazott a felmentés közlésének vagy kezdetének napján nyugdíjasnak minősül. Jóllehet – folytatja érvelését a Kúria – önmagában a Kjt. a nyugdíjkorhatárt betöltött közalkalmazott esetében nem kötelezi a munkáltatót a jogviszony megszüntetésére, azonban a feltételek teljesülése esetén a munkáltató jogszerűen, további indokolás nélkül dönthet a közalkalmazotti jogviszony megszüntetéséről. A perben ugyanakkor nem volt vitatott, hogy az indítványozó az öregségi teljes nyugdíjhoz szükséges szolgálati idővel rendelkezett, továbbá az sem, hogy a nyugdíjkorhatárt betöltötte, így a Kjt. 30. § (1) bekezdés *d*) pontja szerinti feltételek teljesültek. A Kúria utalt arra is, hogy annak a ténynek, hogy az indítványozó nem 2014. augusztus 14-én, hanem augusztus 15-én töltötte be a rá irányadó öregségi nyugdíjkorhatárt, az ügy elbírálására nem volt lényeges kihatása, mivel a felmentés közlésekor – 2014. augusztus 28-án – az indítványozó az öregségi nyugdíjkorhatárt már bizonyítottan betöltötte.
- [6] 2. Az indítványozó beadványában foglaltak szerint a Kúria ítélete sérti az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdését, a XVII. cikk (1) bekezdését, a XXVIII. cikk (1) bekezdését és a XV. cikk (2) bekezdését. Alkotmányjogi panaszában az indítványozó elsőként az első-, és másodfokú bíróságok eljárásával és ítéleteivel kapcsolatos kifogásait ismerteti: a bíróságok „hiányos és a valóságnak meg nem megfelelő” tényállást állapítottak meg ügyében, a bíróság az indítványozó keresetét a munkáltató ellenkérelmének megfelelően fogalmazta át, és „ezt követően már a valóságtól eltérő tényállásra alapozta ítéletét a jogorvoslat során eljáró bíróság is”, az indítványozó részletes indokolással ellátott beadványát és bizonyítási indítványát a bíróság figyelemre se méltatta, „az ítéletben meg sem említette”, a jogorvoslati eljárásban a törvényszék az elsőfokú eljárás során elkövetett hibák kijavítását szükségtelennek, az indítványozó sérelmére elkövetett jogszabálysértéseket megengedhetőnek ítélte meg, az indítványozó részére megítélt távolléti díj összege a munkáltató képviselőjének segítségével került meghatározásra, a tárgyalási jegyzőkönyv kijavítására irányuló kérelme alaptalanul került elutasításra. Az indítványozó álláspontja szerint „az elsőfokú bíróság eljárása – miközben eltiporja az Alaptörvényben rögzített jogokat – megsemmisíti azt, az állampolgárban kialakult meggyőződést, mely szerint a bíróságok részrehajlás nélkül látják el feladataikat”.
- [7] Az indítványozó a Kúria ítéletével kapcsolatosan sérelmezi, hogy a Kúria az elsőfokú bíróság által rögzített tényállásra alapította az ítéletét, amelyben szó sem esik a „többlettényállást igazoló körülményekről, illetve bizonyítékokról”. Az indítványozó az Alaptörvényben biztosított, indítványában megjelölt jogai sérelmének alátámasztásaként arra hivatkozik, hogy a „bíróságok az alkalmazott jogszabályok értelmezésével sértették meg” az Alaptörvényben biztosított jogait, miután – véleménye szerint – az ügyében alkalmazott jogszabályok „lehetőséget adnak arra, hogy – nem megfelelő értelmezésből következően – alkalmazásukkal megsértsék az Alaptörvény rendelkezéseit”. Ezt követően az indítványozó ismerteti az ügyére vonatkozó jogszabályhelyek tartalmát, továbbá részben ezen jogszabályhelyek – álláspontja szerint – helyes értelmezését, részben a jogszabályhelyek tartalmára nézve az indítványozóban keletkezett és megfogalmazódott kételyeket, illetve kérdéseket. Így az indítványozó számára például „nem egyértelmű, hogy a Kjt. 30. § (1) bekezdésének *d*) pontja fel-

mentési ok (másodfokú bíróság véleménye), vagy felmentési indok (Kúria és elsőfokú bíróság véleménye). Ha az indok megegyezik az okkal, akkor valóban nem kell bizonyítani, hogy az indok okszerű. Elegendő azt bizonyítani, hogy az okokkal megegyező indok valósága teljesül. Ebben az esetben a Kjt. 30. § (2) bekezdését törölni lehet". Az indítványozó beadványában kifejti azt a meglátását is, hogy „az okból, hogy a közalkalmazott nyugdíjjogosultságot szerzett – de nem veszi igénybe – nem veszi el azt a jogát, hogy munkájával hozzájáruljon egy (tanuló) közösség sikeréhez (sikeres érettségi vizsgájához)". Végezetül az indítványozó sérelmezi, hogy a Kúria döntésének meghozatalakor nem vette figyelembe a vonatkozó kormányhatározat azon rendelkezését, amely jogot biztosít a közalkalmazott számára, hogy kérelmezze továbbfoglalkoztatását.

- [8] 3. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése szerint az Alkotmánybíróság először az ügyrendjében meghatározottak szerint tanácsban eljárva az alkotmányjogi panasz befogadásáról, azaz arról dönt, hogy az indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz befogadhatóságára vonatkozó törvényi – tartalmi és formai – követelményeknek. Az indítványozó – tekintettel arra, hogy alkotmányjogi panaszát a törvényi határidőn túl nyújtotta be – igazolási kérelemmel élt, amelynek az Alkotmánybíróság egyesbíróként eljárva – tekintettel az igazolási kérelemben foglaltakra – helyt adott. A testület egyebekben megállapította, hogy az indítványozó érintettnek tekinthető és a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeit kimerítette.
- [9] 3.1. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése szerint az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia, az (1b) bekezdés e) pontja alapján pedig a kérelem akkor határozott, ha megfelelő indokolást tartalmaz arra nézve, hogy a kifogásolt bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével. Ezen feltétel teljesülése kapcsán az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány – figyelemmel a 3.2. pontban (Indokolás [10] és köv.) kifejtettekre – alkotmányjogilag értékelhető indokolás, alkotmányjogilag releváns érvelés hiányában nem felel meg a határozott kérelemmel szemben támasztott törvényi kritériumnak.
- [10] 3.2. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság Abtv.-ben meghatározott tartalmi feltételek egyikének az alábbiakban kifejtettek miatt nem felel meg, ezért az érdemben nem vizsgálható. Az Alkotmánybíróság a befogadhatósági akadály fennállásának megállapításán túl a jelen ügyben is hivatkozik arra, az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdésére visszavezethető, következetes gyakorlatára, amely szerint – mivel a testület „az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve”, ezért – eljárása során nem vizsgálhatja felül a támadott bírói döntés jog-, illetve törvényszerűségét. Ezt már csak azért sem teheti meg, mert ez esetben az Alaptörvény 25. cikk (1) bekezdése szerint a bíróságok számára megfogalmazott, a 25. cikk (2) bekezdésében konkretizált igazságszolgáltatási hatáskörben, következőképpen alaptörvény-ellenesen járna el. Ezért „[ö]nmagában a rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések nem adhatnak alapot alkotmányjogi panaszra. Egyébként az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna” [elsőként: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]].
- [11] Az alkotmányjogi panasz benyújtására okot adó ügyben az eljáró bíróságoknak azt kellett eldönteniük, hogy az indítványozó közalkalmazotti jogviszonyának megszüntetése a vonatkozó jogszabályoknak megfelelően történt-e. Ennek kapcsán az ügyben eljáró mindhárom bírói fórum egységesen arra a megállapításra jutott, hogy az indítványozó felmentése a törvényben meghatározott indokon alapult, annak valósága bizonyított volt, ezért okszerűen vezetett az indítványozó közalkalmazotti jogviszonyának megszüntetésére. A felmentés okszerűségét önmagában megalapozta az a tény, hogy az indítványozó az öregségi nyugdíjkorhatárt betöltötte és rendelkezett az öregségi nyugdíjhoz szükséges szolgálati idővel is. Ezt a körülményt a Kjt. vonatkozó rendelkezése felmentési okként szabályozza, így – amiatt, hogy nem az indítványozó kezdeményezte a nyugdíjaztatását – a munkáltató intézkedése nem volt jogellenes a bíróságok álláspontja szerint. A peresztes indítványozó alkotmányjogi panaszában valójában a számára kedvezőtlen bírói döntések törvényességi – és nem alkotmányossági – kritikáját fogalmazta meg akkor, amikor a bíróságok tényállás-megállapítási, bizonyítási, bizonyíték-értékelési, jogértelmezési és jogalkalmazási tevékenységét kifogásolta. Az Alkotmánybíróság azonban a hatáskörébe tartozó ügyek kapcsán kizárólag alkotmányjogi – nem pedig szakjogági – kérdésekben dönt, azaz a konkrét ügy elbírálása a bíróság feladata. Ezzel áll összhangban az is, hogy az Alkotmánybíróság nem ténybíró, azaz a bizonyítási eljárás lefolytatása, a bizonyítékok értékelése és ennek eredményeként a tényállás, továbbá az ügyben alkalmazandó jogszabályok megállapítása, a jogszabályok értelmezése, illetve a jogorvoslati eljárás(ok) során mindezek bizonyos fokú felülvizsgálata a bíróságok, végső soron a Kúria feladata. A bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének, azaz annak, hogy a bíróságok egy-egy tényt miként értékelnek,

valamint a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára az Alkotmánybíróság nem rendelkezik hatáskörrel. A bíróságok ezen értékelő tevékenysége tehát nem lehet alkotmányossági vizsgálat tárgya {lásd pl. 7/2013. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [33], [38]}.

[12] „Amint arra a 148/D/2011. AB határozat is rámutatott, »[a]z, hogy az indítványozó a konkrét ügyében – a jogorvoslat ellenére – elvesztés lett, azaz a jogerős határozatot hozó bíróság nem osztotta [jogi] álláspontját egy konkrét kérdésben, nem teszi az eljárást tisztességtelenné, emiatt nem válik az eljárás és a döntés önkényessé sem [...]« (ABH 2011, 2011, 2347, 2352.)” {3172/2015. (VII. 24.) AB végzés, Indokolás [20]}. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a beadvány jelen esetben valójában azt célozza, hogy a Kúria által felülvizsgált és eldöntött tény-, és jogkérdéseket mintegy negyedfokú bíróságként vizsgálja felül az Alkotmánybíróság, és a Kúria álláspontjától eltérően értékeli azokat {lásd még: 3172/2015. (VII. 24.) AB végzés [20]; 3063/2018. (II. 20.) AB végzés, Indokolás [28]}.

[13] 4. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az Abtv. 47. § (1) bekezdése és az 56. § (2)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 5. § (1)–(2) bekezdései alapján eljárva az alkotmányjogi panaszt – figyelemmel az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjára – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2018. december 11.

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1057/2018.

